

Wartości i normy społeczne

1. **Wartości społeczne** – stany rzeczy powszechnie uznawane w danej grupie społecznej za szczególnie cenne

a. **system wartości** – wartości uporządkowane wg **hierarchii** ważności

b. **światopogląd** – zbiór poglądów na rzeczywistość otaczającą człowieka

c. podstawowe **orientacje życiowe** ze względu na przyjęty system wartości

– **hedoniści** – korzystanie z przyjemności i unikanie przykrości

– **eudajmoniści** – samorealizacja poprzez dążenie do realizacji celów

c. **pluralizm wartości** dopuszcza funkcjonowanie w społeczeństwie różnych systemów wartości

– w społeczeństwie systemy wartości podlegają w pewnym stopniu **uzgodnieniu**

– warunkiem zachowania pluralizmu systemów wartości jest **tolerancja**

2. **Normy społeczne** – normy społeczne to reguły określające, jakie zachowania są akceptowane, a jakie odrzucane przez daną zbiorowość lub grupę społeczną

a. rodzaje norm społecznych:

– **prawne** – ustanowione przez państwo

– **religijne** – wynikające z dogmatów danej religii

– **moralne** (etyczne) – wyznaczają, co jest bezwzględnie nakazane lub zakazane

– **obyczajowe** – zawierają utrwalone tradycją wzorce zachowań w określonych ważnych sytuacjach

b. postawy wobec norm społecznych

– **aprobata**

– **konformizm**

– **nonkonformizm**

4. Kontrola społeczna

a. **kontrola społeczna** – środki, którymi dysponuje społeczeństwo, zapewniające zachowanie jednostek zgodne z obowiązującymi w nim normami

b. formy kontroli społecznej

– kontrola **formalna** i kontrola **nieformalna**

– kontrola **zewnętrzna** i kontrola **wewnętrzna**

c. **sankcje** jako forma kontroli społecznej

- **sankcje** – negatywne konsekwencje będące skutkiem łamania norm społecznych
- sankcje **formalne**
- sankcje **nieformalne** – tzw. **rozproszone**
- d. **prewencja** – zapobieganie naruszaniu norm
- e. **nagrody**